

HARC A DOLGOKKAL

Krleža Miroslav

*Lelkünk hajó, véres kikötőből, terhes anyánk méhéből hajózik
utolsó csendes zátony, Halál öble felé.
S e hajózáson megrohamoz a külvilág
mint kegyetlen, szörnyű érthetetlen kalóz,
hóhér-kalóz fekete titok-zászló alatt.
A dolgok rohama ez a végtelen tengeren,
hogy első öntudatunk bárkája megfürve süllyed,
s a kalózok rabszolgaként hajójukhoz láncolnak,
hol minden hazugsággal, borral fulva-tömve,
csupa sztinksz, gnóm, titok és probléma.
Míndez véres kalózzsákmány, ami, ki tudja, mily más irányba hajózik,
mint amit hajóorrunk első eszméletünk villanásánál magának vágni akart.
Kalózhajókon rabszolgák vagyunk mindannyian,
fekete zászlók alatt hajózunk,
leláncolva, lelakatolva - fájdalomlakattal - evezünk a hajófenékén
nem-akart, ellenkező irányok felé!
És néha-néha, időközönként
a rab lázadozik a sötét fenéken, az evező mellett
és dühödtté kínban ordít, bilincseket tör és ordít — :
nem akarok, nem, nem, nem akarok!*

Ford. Lőrinc Péter

A KERESŐ NŐ

Egyes közgazdászok még a világháború kitörésének idején is kétségbe vonták, hogy a nő valaha is jelentősebb szerepet tölthet be a termelésben. Valóban a fontosabb termelési ágakban elenyészően csekély számban vettek részt nők, a vezető pozíciókat majdnem kivétel nélkül férfiak töltötték be.

A világháború azonban a férfiak millióit vonta ki a termelésből. A megüresedett helyeket nők foglalták el. A próbát nagyszerűen kiállották. Bebizonyították, hogy a vállalt munkát el tudják végezni és minden tekintetben kielégítő eredményt produkálnak. A világháború következményeként egyedül Európában 10 millió özvegy és számtalan árva maradt hátra, minden támasz nélkül és az anyák kénytelenek voltak a családfenntartó szerepét vállalni.

A szociálpolitikai minisztérium kiadásában megjelenő Szociáljaini Arhiv közli a genfi nemzetközi munkaügyi hivatal kimutatását, mely szerint a világ tőkés államaiban 60 millió kereső nő van. Legtöbb Franciaországban, ahol az összes dolgozó 36.6%-át, legkevesebb Palesztinában, ahol az összdolgozók 11.6%-át teszik ki. Jugoszláviában a kereső nők száma 168 ezer, azaz az összdolgozók 28%-a.

A jugoszláviai dolgozó nők számának abszolút és relatív növekedését a következő táblázat mutatja:

	1928.	1930.	1933.	1936.
A dolgozó nők száma	124.000	150.000	140.000	168.000
100 dolgozó közül nő	22,1	23,8	26,9	28,0

A dolgozó nők számának növekedése tehát 8 év alatt 35 %-os, míg a féridolgozók száma ez idő alatt majdnem 6 %-al esett.

Országreszenként a kereső nők számaránya így oszlik meg:

Szlovéniában 100 dolgozó közül	39 nő	
Horvátországban és Szlavóniában	31 „	
Vojvodinában	31 „	
Szerbiában	22 „	(1928-ban 15)
Bosznia-Hercegovinában	14 „	

Az egyes termelési csoportokban:

	Összdolgozók	Nők
1. Kisipar, gyáripár, bányászat kohászat, közlekedés	70,7 %	43,4 %
2. Kereskedelem, bankok, szabadfoglalkozások, hivatalok	15,8 %	11,9 %
3. Háztartás, vendéglő, egészségügy	13,5 %	44,7 %

Általában a nők többségét alacsonyabbrendű, kevesebb kvalifikációt igénylő munkáknál foglalkoztatják. Így

100 dolgozó nő közül:

Hivatalnoknő	6,9
Kvalifikált munkásnő	12,8
Inas	7,5
Kvalifikálatlan munkásnő	72,8

Egyenlő munka mellett a nők fizetése mindenütt 15—30 %-al alacsonyabb, mint a férfiaké. Ez a viszony Jugoszláviában a következő képet mutatja:

Kvalifikálatlan munkaerő:

	Férfi	Nő
8— dináron aluli munkabért kap	0,9 %	1,1 %
8—24 dinárig terjedő munkabért kap	94,3 %	98,5 %
24— dináron felüli „ „	4,8 %	0,4 %

Kvalifikált munkaerő:

	Férfi	Nő
24—28·80 dinárig terjedő munkabért kap	19,6 %	47,1 %
28·80—48 „ „ „ „	47,1 %	39,3 %
48— dináron felüli „ „ „ „	33,3 %	13,6 %

A nők kis fizetése kihatással van a férfiak amúgy is alacsony munkabérére és amint az első táblázatból látható az olcsóbb női munkaerő kiszorítja a drágább férfiakat (nyolc év alatt 5,9 %-al csökkent a férfi munkások száma). Ezért a dolgozó férfiaknak épp úgy érdekük, mint a munkásnőknek, hogy az „egyenlő munkáért egyenlő munkabér” elve, amint azt a szociálpolitikai miniszter is hangsúlyozta, valóságá váljék.

Tamássy Paula